ДМИТРИК ОЛЬГА ОЛЕКСАНДРІВНА
доктор юридичних наук, професор, завідувач наукового відділу загальних проблем формування та реалізації інноваційної політики НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, завідувач кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Заслужений діяч науки і техніки України
ORCID 0000-0001-5469-3867

РЯДІНСЬКА ВАЛЕРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА
доктор юридичних наук, професор, завідувач лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту Міністерства внутрішніх справ України
ORCID 0000-0002-2210-5933

УДК 347.73:336.225(477)
DOI 10.37772/2518-1718-2023-1(41)-18

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ВІД ЗДІЙСНЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ЕСТОНІЇ

В статті проведено аналіз та здійснено порівняльну характеристику правового регулювання оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності, в Україні та Естонії.

Питання оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності, в Україні є одним із дискусійних, про що свідчать численні публікації науковців.

Констатовано, що наразі у Податковому кодексі України закріплено таку категорію платників податків, як самозайнята особа. В Україні застосовується поняття «самозайнята особа», яке своїм змістом охоплює два види платників: фізична особа-підприємець і фізична особа, що провадять незалежну професійну діяльність, натомість в Естонії мова йде про підприємця – фізичну особу (залежно від перекладу, застосовують поняття: «самозайнята особа», «підприємець фізична особа», «індивідуальний підприємець»), яка може здійснювати господарську або професійну діяльність, однак у будь якому разі професійна діяльність відноситься до підприємницької.

Зазначено, що фізичні особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність, в Україні сплачують податок на доходи фізичних осіб, військовий збір та поряд із цим єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне страхування. В Естонії, своєю чергою, такі ж платники податків сплачують: податок на прибуток, соціальний податок, внесок обов'язкової накопичувальної пенсії, платіж зі страхування від безробіття.

Проведена порівняльна характеристика надала можливість акцентувати на спільному та відмінному. Особливо варто звернути увагу на те, що діяльність фізичних осіб, які не є працівниками в межах своєї діяльності, в Естонії вважається підприємницькою, як господарська, так і професійна. Такий підхід вбачається простим, зрозумілим та уникаючим дисбалансу публічних в приватних інтересів, обмежень та дискримінації платників податків. Тож досвід Естонії в частині визнання незалежної професійної діяльності підприємницькою вважаємо прогресивним та таким, що може бути застосовано в Україні

Ключові слова: платники податків; фізичні особи; самозайняті особи; фізичні особи-підприємці; незалежна професійна діяльність; підприємницька діяльність; оподаткування; податки; доходи; податок на доходи фізичних осіб.

© Дмитрик О. О., Рядінська В. О., 2023

Постановка проблеми. Кожна держава є частиною світової системи: її минулого, теперішнього та майбутнього. Це означає, що між державами (додержавними утвореннями) відбувається постійна взаємодія, яка за 2023 роки свого існування вбачається природньою. Україна як незалежна держава має дипломатичні відносини із 182 державами світу та відповідно взаємодіє із ними. Звісно ж відносини між державами безпосередньо стосуються права, бо ґрунтуються на принципах та нормах міжнародного права. Враховуючи, що право, як явище має довгу історію воно так само об'єднує сьогочасні держави, бо нинішні правові системи мають історичний контекст.

Наприклад, Україна та Естонія мають дуже багату спільну історію. Особливо, що стосується права. Зазначимо три, як вбачається, значних аспекти, по-перше, на право кожної з цих держав вплинуло римське право, по-друге, обидві держави 70 років були частинами тоталітарної держави і відповідної їй системі права, по-третє, Естонія є державою-членом Європейського Союзу [1], а Україна є кандидатом на вступ до Європейського Союзу [2], що, своєю чергою впливає на системи права обох цих держав. Також важливо врахувати, що між нашою державою та Естонією сформувалися активні двосторонні відносини. Останнє підтверджується тим, що договірно-правова база українсько-естонських відносин станом на 1 липня 2022 року складається з 82 угод: 4 міждержавні угоди; 17 міжурядових угод; 48 міжвідомчих угод і 13 міжрегіональних угод [3]. Одними з яких є Конвенція між Урядом України та Урядом Естонської Республіки про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень стосовно податків на доход і майно, Угода між Державною податковою адміністрацією України та Естонською національною податковою службою про взаємну адміністративну допомогу, Угода про технічне співробітництво між ДПА України та Податковою і митною радою Естонії [3].

Згадані договори невипадково стосуються податкових та митних відносин. Звісно, що дослідження та порівняння правових систем в рамках статті неможливо в повному та якісному обсязі. Але зробити порівняльну характеристику одного із правових явищ, а саме: оподаткування, зокрема, оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності, і є на меті. Як вбачається з вказаного, дослідження правових систем України та Естонії може показати багато спільних рис, що викликано історичним контекстом. А сучасна правова система Естонії, своєю чергою, може стати в нагоді вітчизняному законодавцю в подальших інтеграційних перетвореннях українського законодавства та відповідно трансформації усієї правової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності, в Україні є одним із дискусійних, про що свідчать численні публікації науковців (Є.В. Посторонко). Про що акцентовано в попередніх роботах, також це підтверджується сформованою судовою практикою, активною дискусією між науковцями тощо.

Метою статті є проведення порівняльного аналізу правового регулювання оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності, в Україні та Естонії. Останнє дозволить дійти висновків, а от характер яких буде висвітлено наприкінці.

Для досягнення поставленої мети цієї статті необхідно розібратися із тим, за допомогою яких методів наукового дослідження це буде реалізовуватися. Перш за все, необхідно звернутися до емпіричних методів, а саме: описання та порівняння. Останні необхідні для того, щоб визначити як оподатковуються доходи, отримані від незалежної професійної діяльності, в Україні та Естонії. Описати та порівняти ці два явища. Безперечно, основним у цьому дослідженні буде порівняльно-правовий метод, бо метою є дослідження саме норм права, як України, так і Естонії. Ми дослідимо таку категорію доходу фізичних осіб, яка підлягає оподаткуванню в Україні та в Естонії з метою виявлення рис подібності або відмінності між ними. Враховуючи, що аналізу підлягатимуть нормативно-правові акти, то незамінними та традиційними є методи вивчення права, що є спеціальними та використовується завжди: формально-юридичний та логіко-юридичний методи.

Виклад основного матеріалу. Вище було згадано щодо дискусійності правового регулювання та правової реалізації оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності в Україні. Тому, спершу, зазначимо як вказане здійснюється, а після наголосимо в чому ж полягає її дискусійність.

У Податковому кодексі України (далі – ПК України) закріплено поняття самозайнятої особи, якою, відповідно до підпункту 14.1.226 пункту 14.1 статті 14 ПК України є платник податку, який є фізичною особою - підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності [4]. Тобто вітчизняне податкове законодавство визначає таку категорію платників податків, як самозайнята особа (якою може бути виключно фізична особа). Остання, своєю чергою має два взаємовиключних види, один із яких буде досліджено, а саме платник податків, який провадить незалежну професійну діяльність.

Відповідно до абзацу другого підпункту 14.1.226 пункту 14.1 статті 14 ПК України, незалежна професійна діяльність – це участь фізичної особи у на-

уковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою-підприємцем (за виключенням випадку, передбаченого пунктом 65.9 статті 65 ПК України) та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб [4].

Щодо обліку таких платників податків, треба вказати, що для взяття на облік фізична особа, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність, повинна особисто чи через уповноваженого представника подавати заяву та документи до контролюючого органу за місцем постійного проживання. Взяття на облік здійснюється контролюючим органом в день прийняття заяви. Про взяття на облік такій фізичній особі видається довідка. Вказана довідка може бути із зазначенням строку, якщо такий строк вказаний у свідоцтві про реєстрацію чи іншому документі (дозволі, сертифікаті тощо), що підтверджує право фізичної особи на провадження незалежної професійної діяльності [4].

Щодо виконання податкового обов'язку у формі сплати, то платники податків, що провадять незалежну професійну діяльність, відповідно до Розділу IV ПК України сплачують податок на доходи фізичних осіб в порядку, визначеному статтею 178 ПК України [4]. Відповідно до приписів вказаної статті такі платники податків оподатковують сукупний чистий дохід, тобто різницю між доходом і документально підтвердженими витратами, за ставкою – 18 % бази оподаткування [4]. Треба не забувати, що у разі неотримання довідки про взяття на облік особою, яка провадить незалежну професійну діяльність, об›єктом оподаткування є доходи, отримані від такої діяльності без урахування витрат [4].

Важливо, що окрім податку на доходи фізичних осіб, платники податків, що провадять незалежну професійну діяльність, зобов'язані сплачувати ще й військовий збір у розмірі 1,5 % від об'єкта оподаткування, яким є річний оподатковуваний дохід [4]. Також до фінансового навантаження на платників податків, що провадять незалежну професійну діяльність, ще додається єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Вказаний внесок не входить до системи оподаткування, але є додатковим навантаженням на таких платників податків поряд із податковим тиском, та становить 22 % від доходу (прибутку), отриманого від їх діяльності, що підлягає обкладенню податком на доходи фізичних осіб [5].

Переходимо до питання звітності, яку повинні подавати платники податків, що провадять незалежну професійну діяльність. Вказане регламентоване в статті 179 ПК України. У досліджуваному прикладі звітність є річною та здійснюється шляхом подачі декларації про майновий стан та доходи. Фізична особа зобов›язана самостійно до 1 серпня року, що настає за звітним, сплатити суму податкового зобов›язання, зазначену в поданій нею податковій декларації [4]. Також такі платники податків зобов'язані вести облік доходів і витрат від такої діяльності. Облік доходів і витрат може вестися в паперовому та/або електронному вигляді, у тому числі через електронний кабінет [4].

Також фізичні особи, що провадять незалежну професійну діяльність, мають право бути роботодавцями та використовувати найману працю, але не більш як чотирьох фізичних осіб [4].

Таким чином, ми коротко та ємно позначили основні характеристики оподаткування доходів, отриманих від здійснення незалежної професійної діяльності, в Україні. Водночас, з метою досягнення поставленою нами мети цієї публікації, вкажемо на те, в чому ж полягає дискусійність правового регулювання оподаткування незалежної професійної діяльності в Україні та які наслідки останнього. По-перше, звертаємо увагу на те, що фізичні особи, що провадять незалежну професійну діяльність, є одним із двох видів самозайнятих осіб. Однак, фізичні особи-підприємці мають альтернативу, тому можуть обрати або загальну систему оподаткування, або спрощену систему оподаткування. Перша система була розглянута вище, саме її мають застосовувати фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність. Друга ж система передбачає спрощену систему обліку, звітності та, відповідно, сплати податків, а саме єдиного податку. Очевидним є те, що податковий тиск на самозайнятих осіб на загальній системі оподаткування є більшим, ніж на спрощеній системі. Відсутність альтернативи пояснюють тим, що діяльність фізичних осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, не є підприємницькою, на відміну від діяльності фізичних осіб-підприємців, а є професійною. У цьому можна прослідкувати певний дисбаланс, проблемність, що проявляються, на наш погляд, у порушенні низки принципів, закріплених у ст. 4 Податкового кодексу України, а саме: недопущення дискримінації, соціальної справедливості, єдиного підходу до встановлення податків та зборів [4].

По-друге, варто зазначити і певний оксюморон, закріплений у п. 65.9 ст. 65 ПК України, де передбачено: «Якщо фізична особа зареєстрована як підприємець та при цьому така особа провадить незалежну професійну діяльність, така фізична особа

обліковується у контролюючих органах як фізична особа – підприємець з ознакою провадження незалежної професійної діяльності» [4]. У підсумку з'явилася така категорія самозайнятих осіб, як фізична особа – підприємець з ознакою провадження незалежної професійної діяльності. При цьому логічно виникає питання, якою ж все таки є діяльність такої особи: підприємницькою чи професійною?

Що стосується оподаткування доходів, від зайняття незалежною професійною діяльністю, в Естонії, то це питання регулюється низкою законами, які не об'єднані в єдиному кодифікованому акті. Зокрема, це Закон «Про оподаткування» від 20.02.2002 року (Maksukorralduse seadus Vastu võetud 20.02.2002, RT I 2002, 26, 150, jõustunud vastavalt §-le 170) [6] та Закон «Про податок на прибуток» від 15.12.1999 року (Tulumaksuseadus Vastu võetud 15.12.1999, RT I 1999, 101, 903, jõustumine 01.01.2000) [7]. Першим нормативно-правовим актом врегульовані загальні засади оподаткування, встановлено норми, що поширюють свою дію на всі види податків в Естонії. Другим же нормативно-правовим актом встановлено норми спеціального характеру щодо врегулювання оподаткування податком на прибуток.

В Естонії так само як в Україні здійснюється облік платників податків та ведеться їх реєстр. Зазначений реєстр засновує Уряд Республіки Естонія з метою збору даних для виконання завдань, що випливають із законів про податки та інших законів; ведення обліку за призначенням податків, перевірки вірності податкових виплат і стягнення тощо [6].

Перед початком діяльності в Естонії фізичні особи (як самозайняті особи) зобов'язані зареєструватися в Податково-митному департаменті. Вказаний орган влади видає таким особам на їх вимогу документ, що підтверджує їх реєстрацію [6]. Важливо вказати, що у ст. 20 Закону «Про оподаткування» від 20.02.2002 року згадується поняття «самозайнята особа» (Füüsilisest isikust ettevõtja) у значенні ст. 14 Закону «Про податок на прибуток» від 15.12.1999 року [6].

Враховуючи, що розглядається оподаткування доходів, отриманих від незалежної професійної діяльності, варто зазначити, що в Естонії ці доходи відносяться до підприємницьких, відповідно до статті 12 Закону «Про податок на прибуток» від 15.12.1999 року [7]. Стаття 14 цього ж закону передбачає, що підприємницькою вважається самостійна господарська або професійна діяльність особи (у тому числі професійна діяльність нотаріусів і судових виконавців, та творча діяльність творчих особистостей вільних професій), метою якої є одержання доходу від виробництва або продажу товарів чи посередницької діяльності, надання послуг або здійснення іншої діяльності, у тому числі творчої чи наукової [7].

Таким чином відповідно до податкового законодавства Естонії, самозайнятими є фізичні особи, які здійснюють господарську або професійну діяльність. Як перший, так і другий види діяльності вважаються підприємницькими. Тому й доходи від останніх вважаються доходами, отриманими від підприємницької діяльності.

В Естонії підприємництво характеризується, серед іншого, такими ознаками:

1) підприємець-фізична особа вирішує сам, як, кому, де і коли він надає свою послугу;

2) підприємець-фізична особа пропонує товари або послуги від свого імені (самостійно) іншим особам (покупцям/замовникам);

3) для виконання роботи підприємець-фізична особа може найняти інших осіб, тобто підприємець фізична особа може бути роботодавцем для інших осіб;

4) підприємець-фізична особа придбаває і ремонтує використовувані в підприємництві обладнання, знаряддя праці та інше за свій рахунок;

5) підприємець-фізична особа організовує бухгалтерський облік, виходячи із Закону про бухгалтерський облік;

6) підприємець-фізична особа визначає майно, що використовується у своєму підприємництві, а також пропорцію використання цього майна;

7) підприємець-фізична особа придбаває необхідні для потреб підприємництва матеріали, товари та послуги за свій рахунок;

8) підприємець-фізична особа не може сам собі бути роботодавцем, направляти себе у відрядження, виплачувати собі зарплату або робити собі спеціальні пільги;

9) підприємець-фізична особа не може здійснювати правочини сам із собою (наприклад, укладати із самим собою договір про позичку, договір про продаж майна);

10) підприємець-фізична особа, як підприємець, несе на собі супутній господарській діяльності ризик і повністю відповідає за свою господарську діяльність своїм майном: як тим, що використовується у підприємництві, так і власним майном;

11) підприємець-фізична особа подає до Податково-митного департаменту декларацію про доходи від підприємництва на формі Е, де зазначає доходи від свого підприємництва та витрати на нього [8].

Нотаріуси та судові виконавці вважаються підприємцями – фізичними особами відповідно до правових актів, що регулюють їхню діяльність у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування [8].

Щодо того, які податки, збори й платежі підлягають сплаті фізичними особами, що провадять неза-

лежну професійну діяльність в Естонії, то це перш за все, це податок на прибуток, який сплачується такими платниками податків за ставкою – 20 % від отриманого прибутку. При цьому із такого прибутку вираховуються витрати на зазначену діяльність [7]. Підприємець – фізична особа, яка отримувала в попередньому податковому періоді підприємницькі доходи, зобов'язана протягом податкового періоду вносити авансові платежі з прибуткового податку. Величина авансового платежу становить 1/4 суми прибуткового податку, обчисленого з доходу від підприємництва за попередній період оподаткування [7].

Поряд із податком на прибуток фізичні особи, що провадять незалежну професійну діяльність, зобов'язані сплачувати соціальний податок. Останній стягується, як з доходів від трудової, так і з підприємницької діяльності для фінансування пенсійного та державного медичного страхування. Ставка соціального податку становить 33 % (у деяких випадках 13%) від оподатковуваної суми. Для платників соціального податку встановлено єдину мінімальну місячну ставку зобов'язання із соціального податку. У 2023 році вона становить 654 євро. Підприємець-фізична особа протягом року сплачує авансові платежі із соціального податку чотири рази на рік – до 15-го числа останнього місяця кожного кварталу. Остаточне зобов'язання підприємця фізичної особи із соціального податку Податково-митний департамент розраховує на підставі доходів від підприємництва, задекларованих підприємцем у декларації про доходи, і надсилає підприємцю податкове сповіщення про належну доплату. Термін сплати соціального податку, що підлягає доплаті, – 1 жовтня [8].

Відповідно до статті 3 Закону «Про оподаткування» від 20.02.2002 року податок на прибуток та соціальний податок є державними податками [6].

Позначимо, що вказаним податкове навантаження на осіб, що провадять незалежну професійну діяльність не вичерпується, оскільки поряд із податком на прибуток та соціальним податком такі платники мають сплачувати внесок обов'язкової накопичувальної пенсії (2 %) [8] та платіж зі страхування від безробіття [8]. При цьому вказані внесок та платіж вираховуються з доходу, отриманого підприємцем-фізичною особою [6].

Доходи (у тому числі підприємницькі доходи), отримані фізичною особою, враховуються під час оподаткування прибутковим податком у тому податковому періоді, в якому вони надійшли. Вирахування з оподатковуваних доходів (у тому числі витрати, пов'язані з підприємницькою діяльністю) враховуються в тому податковому періоді, в якому вони були здійснені. Сплачений або утриманий прибутковий податок враховується в тому податковому періоді, в якому податок був сплачений або утриманий. Така категорія платників податків зобов'язана вести облік доходів і витрат у спосіб, що забезпечує чітку фіксацію даних, необхідних для визначення оподатковуваних податком доходів, а також зобов'язаний зберігати документи, пов»язані з доходами і витратами [6].

Самозайняті особи в Естонії так само поряд із веденням обліку та зберіганням документів, подають звітність до контролюючих органів. Звітність подається у формі декларації. Платник податків зобов'язаний подати до Податково-митного департаменту декларацію про доходи щодо отриманого за податковий період доходу або вигоди не пізніше 30 квітня року, наступного за податковим періодом [6]. Важливо зазначити, що ведення обліку та подання звітності можна здійснювати в електронній формі.

Висновки. Як ми продемонстрували, в Україні платники податків, що провадять незалежну професійну діяльність, вважаються такими, що не провадять підприємницьку діяльність. В Естонії, своєю чергою, професійна діяльність є підприємницькою діяльністю фізичних осіб та, відповідно, доходи від такої діяльності вважаються підприємницькими.

Оподаткування доходів, отриманих від здійснення незалежної професійної діяльності, в Україні та Естонії мають як суттєві відмінності, та і спільні риси. Їх можна групувати таким чином:

– в Україні застосовується поняття «самозайнята особа», яке своїм змістом охоплює два види платників: фізична особа-підприємець і фізична особа, що провадить незалежну професійну діяльність; в Естонії мова йде про підприємця-фізичну особу (залежно від перекладу, застосовують поняття: «самозайнята особа», «підприємець-фізична особа», «індивідуальний підприємець»), яка може здійснювати господарську або професійну діяльність, однак у будь-якому разі професійна діяльність відноситься до підприємницької;

– що стосується обліку та звітності, то однакових рис більше, а саме: передбачено обов'язок ставати на облік; встановлено ведення реєстру платників податків; закріплено, що такі фізичні особи отримують документ, що підтверджує їх реєстрацію; запроваджено ведення обліку та подання звітності в електронному вигляді тощо;

– податкове навантаження на таких платників податків в Естонії є більшим, ніж в Україні. Так, фізичні особи, що здійснюють незалежну професійну діяльність, в Україні сплачують податок на доходи фізичних осіб, військовий збір та поряд із цим єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне страхування. В Естонії, своєю чергою, такі ж платники податків сплачують: податок на прибуток, соціальний податок, внесок обов'язкової накопичувальної пенсії, платіж зі страхування від безробіття;

– як в Україні, так і в Естонії із доходів таких платників податків здійснюються вирахування витрат, пов'язаних із провадженням такої діяльності;

– українське та естонське законодавство дозволяють таким категоріям платників податків бути роботодавцем в межах своєї діяльності.

Проведена порівняльна характеристика надала можливість акцентувати на спільному та відмінному. Спільних рис вбачається більше. Особливо варто звернути увагу на те, що діяльність фізичних осіб, які не є працівниками в межах своєї діяльності, в Естонії вважається підприємницькою, як господарська, так і професійна. Такий підхід вбачається простим, зрозумілим та уникаючим дисбалансу публічних в приватних інтересів, обмежень та дискримінації платників податків. Тож досвід Естонії в частині визнання незалежної професійної діяльності підприємницькою вважаємо прогресивним та таким, що може бути застосовано в Україні. Це дозволить вирішити низку проблем, що виникають при оподаткуванні доходів від провадження незалежної професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Договір про заснування Європейської Спільноти (Договір про заснування Європейського економічного співтовариства). Консолідована версія станом на 01.01.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#Text.
2. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://www.rada.gov.ua/news/razom/224501.html.
3. Офіційний вебпортал Посольства України в Естонській Республіці. URL: https://estonia.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/105-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-jestonijeju.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1519.
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов›язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text.
6. Про оподаткування: Закон від 20.02.2002 р. (Maksukorralduse seadus Vastu võetud 20.02.2002, RT I 2002, 26, 150, jõustunud vastavalt §-le 170). URL: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/524012023004/consolide.
7. Про податок на прибуток: Закон від 15.12.1999 р. (Tulumaksuseadus Vastu võetud 15.12.1999, RT I 1999, 101, 903, jõustumine 01.01.2000). URL: https://www.riigiteataja.ee/akt/122122022010.
8. Офіційний вебпортал Податково-митного департаменту Естонської Республіки. URL: https://www.emta.ee/en.

REFERENCES

1. Agreement on the founding of the European Community (Treaty on Establishment of the European Economic Community). Consolidated version as of 01.01.2005 Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017#text [in Ukrainian].
2. Official Web portal of the Parliament of Ukraine. Retrieved from: https://www.rada.gov.ua/news/razom/224501.html [in Ukrainian].
3. The official webport of the Embassy of Ukraine in the Estonian Republic. Retrieved from: https://estonia.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/105-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-jestonijeju [in Ukrainian].
4. Tax Code of Ukrain, No. 2755-VI (2010, December 2). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1519 [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine on the Collection and Accounting of a Single Contribution to Compulsory State Social Insurance, No. 2464-VI (2010, July 8). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#text [in Ukrainian].
6. Law of Estonia on Taxation (2002, February 20). (Maksukorralduse seadus vastu vastu Vastu on 20.02.2002, RT I 2002, 26, 150, Jóustunud Vastavalt §-Le 170). Retrieved from: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/524012023004/consolide [in Estonian].
7. Law of Estonia on Income Tax (1999, December 15). (Tulumaksuseadus vastu vastu Võetud 15.12.1999, RT I 1999, 101, 903, Jõustumine 01.01.2000). Retrieved from: https://www.riigiteataja.ee/akt/122122022010 [in Estonian].
8. Official Web portal of the Tax and City Department of the Estonian Republic. Retrieved from: https://www.emta.ee/en [in Estonian].

DMYTRYK OLGA

2nd PhD, Professor, Head of the Department of Financial Law of the Yaroslav Mudryi National Law University, Head of Department of enforceability of national innovative system functioning of the Scientific

and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology

RYADINSKA VALERIIA

2nd PhD, Professor, Head of the Research Laboratory for Legal and Organizational Support of the Ministry of the State Research Institute of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

TAXATION OF INCOME OBTAINED FROM INDEPENDENT PROFESSIONAL ACTIVITIES: EXPERIENCE OF UKRAINE AND ESTONIA

Problem setting. Ukraine and Estonia have a very rich common history. Especially regarding law. Let us note three, as we can see, significant aspects, firstly, the law of each of these states was influenced by Roman law, secondly, both states were part of a totalitarian state and the legal system corresponding to it for 70 years, thirdly, Estonia is a member state of the European Union, and Ukraine is a candidate for joining the European Union, which, in turn, affects the legal systems of both of these states. It is also important to consider that active bilateral relations have formed between our state and Estonia. For example, the Government of Ukraine and the Government of the Republic of Estonia signed the Convention on the Avoidance of Double Taxation and the Prevention of Tax Evasion Regarding Taxes on Income and Property, the Agreement between the State Tax Administration of Ukraine and the Estonian National Tax Service on Mutual Administrative Assistance, the Agreement on Technical Cooperation between the DPA of Ukraine and Tax and Customs Board of Estonia. Therefore, conducting a comparative characterization of taxation of income received from independent professional activity is relevant.

Analysis of recent researches and publications. The issue of taxation of income received from independent professional activity in Ukraine is one of the controversial ones, as evidenced by numerous publications by scientists (E.V. Postoronko). What was emphasized in the previous works is also confirmed by established judicial practice, active discussion among scientists, etc.

Target of the research is to conduct a comparative analysis of the legal regulation of taxation of income received from independent professional activity in Ukraine and Estonia, to carry out a comparative characterization of it.

Article's main body. The article analyzes and compares the legal regulation of taxation of income received from independent professional activity in Ukraine and Estonia. The issue of taxation of income received from independent professional activity in Ukraine is one of the controversial ones, as evidenced by numerous publications by scientists. It was established that currently the Tax Code of Ukraine enshrines such a category of taxpayers as a self-employed person. In Ukraine, the concept of "self-employed person" is used, which in its meaning covers two types of payers: an individual entrepreneur and an individual engaged in independent professional activity, whereas in Estonia we are talking about an entrepreneur - an individual (depending on the translation, the concept is used: " self-employed person", "entrepreneur natural person", "individual entrepreneur"), who can carry out economic or professional activity, but in any case professional activity refers to entrepreneurial activity. It is noted that natural persons engaged in independent professional activity in Ukraine pay personal income tax, military service and, along with this, a single social contribution for mandatory state insurance. In Estonia, in their turn, the same taxpayers pay: income tax, social tax, mandatory accumulated pension contribution, unemployment insurance payment.

Conclusions and prospects for the development. The conducted comparative characteristics made it possible to focus on the common and the different. It is especially worth paying attention to the fact that the activity of natural persons who are not employees within the scope of their activity is considered entrepreneurial in Estonia, both economic and professional. This approach is considered simple, clear and avoids the imbalance of public and private interests, restrictions and discrimination of taxpayers. Therefore, we consider the experience of Estonia in terms of recognizing independent professional activity as entrepreneurial to be progressive and such that it can be applied in Ukraine

Key words: taxpayers; individuals; self-employed persons; natural persons-entrepreneurs; independent professional activity; entrepreneurship; taxation; taxes; income; Income tax.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Дмитрик О. О., Рядінська В. О. Оподаткування доходів, отриманих від здійснення незалежної професійної діяльності: досвід України та Естонії. *Право та інновації.* 2023. № 1 (41). С. 125–131.